

"העולם הזה", שבועון החרשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, פ.ד. 03-232262/3/4. תאריך: 136 • מען מברקים: "עולמפרם" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורכת-בנית: יופי שזון • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צימני מערכת: ציון צפירי וגינה רזין • ראש המינהלה: אברהם פיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: "העולם הזה" בע"מ • מודפס ב"הרפום החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב בן אביגדור • הפצה: נגד" בע"מ • גזופות: צינקוגרפיה "כספי" בע"מ.

קליא קרי

מרענית בשמח התיקשורת, שכתב בה בשעתו מחקר על העולם הזה, ציינה בו תכונה המבדילה את העולם הזה מכל עיתון דומה בעולם: איזור העבר. נדמה לי שהיא לא התכוונה לנוסטלגיה תפלה, להתרפקות על האתמול — תכונות שהעולם הזה מתעב אותן. אך נכון לומר, כי אנו משתדלים להעמיד את מאורעות היום בפרספקטיבה היסטורית, לשם כך דרוש גם מבט לעבר וגם מבט לעתיד — כדי לדעת מגיין באנו, ולאן אנחנו רוצים להגיע.

בהעדר פרספקטיבה כזאת, כל אירועי היום אינם אלא — כאימרתו של ההיסטוריון המנוח ארנולד טוינבי — "דבר מחורבן אחד אחרי השני". במיסגרת זו, אנו עוסקים עתה במחקר המתחיל גם הוא בעבר. לפני 25 שנים, בפסח 1955, הקדיש העולם הזה 12 מתוך 24 עמודיו (מחיר הגיליון: 350 פרוטות) לניסיון לתאר את דמותו של שנתון — שנתון 1940, שהגיע אז לגיל 15. לשם כך העלה השבועון עשרה צעירות וצעירי יום בני שכבות שונות — מקיבוץ וממעברה, מהעיר ומכפר ערבי. הוא בדק את מעשיהם ושיאפיותיהם, תהה על כוונותיהם לעתיד, הכותרת על השער היתה: "10 האנשים החשובים ביותר במדינה". עכשיו אנחנו מחפשים את העשרה האלה (ראו מיסגרת). אנחנו רוצים לדעת מה קרה להם, באיזו מידה הם הגשימו את שאיפותיהם, מה דיעותיהם עכשיו — בקיר צור, מה דמותו של השנתון, שהגיע עכשיו לגיל 40.

דור בלי

אידיאלים?

אולי כדי להביא כאן את ההקדמה לאותו מחקר מלפני 25 שנים. כתב אז "העולם הזה": מי הם האנשים החשובים ביותר בי מדינה?

כתורות העיתונים צועקות את שמות המנהיגים, שר נאם. מזכיר-מיפלגה הצהיר. המנהל הכללי חנך מוסד חדש, אולם המנהיגים, המוכרים והמנהלה הם כמזונו על פני המים. אם גואים המים, נישא הד מצוף, אם מתייבש האפיק, מונח המצוף בין הפסולת.

דמיון ההמונים אוהב את האלופים. תפי קידם רם ונישא. אולם גם גדול המצביי אים אינו גדול יותר מאשר אחרון טוראיו. הטוראי האפור הוא המנצח במילחמות והמפסיד אותו. כוחה של מדינה שווה בדיוק לכוחה של האדם הפשוט שהוא אזרח. כוחה של מדינת-ישראל בשנת 1975 יהיה שווה בדיוק לכוחה של האיש שישא בעול משי-מותיה בעוד עשרים שנה — האיש שנולד בערך בשנת 1940. בחודשים האחרונים יצא העולם הזה לגלות את דמותו של דור, את דמותם של

מילחמתי. בשבילו, מיצעד מתגדבי הברי-גדה הוא מזכרת רומנטית מתקופה טרום-היסטורית: יצחק שדה הוא סיפור מרתק בפי המדריך; חיים וייצמן הוא תמונה על הקיר. סיפורי המחלתה, צינבאת היילי נגבה ונביייושה, משולים בעיניו ליציאת מצריים ולקרב על מצדה. זהו עבר רחוק. הדור הזה בא אל המוכן. המדינה, הי חרות הלאומית, הם בעיניו דבר מוכן מאליו, לא פרי של מאמץ ארוך. האידרי אלם שהכניסו תוכן לחייו של דור שלם, בעיניו הם "ציננות", השלג של אשתקד. לכן כליכך קשה לכל אדם שהוא כיום בן 25 ומעלה להבין את הדור הזה. לכן גם כה רבות התלונות כי דור זה הוא "דור אבוד", דור חסר-אידיאלים, דור קארייריסטי וחמרני. אולם זהו סילוף.

בני 15 אינם יוצרים אידיאלים. הם פור עלים על פי האידיאלים אשר המבוגרים, האבות והאחים, מספקים אותם. אם חסר היום בנוף האנושי של שנתון 1940, האיי דיאל האחד שהוא מרכז כל החיים, הפיסי גה האחת שאיתה נקרא דור שלם להתר מודד ושעליה עליו להפעיל, הרי זו אשי מתם של המבוגרים, שנשאר למחלת מיל-חמתי-העצמאות ללא כיוון ברור לחיים. שאלה אחת לגמרי היא, אם היה דור זה, לו נקרא לכך, מוכיח שיעור-קומה תוך מאבק ומאמץ, כפי שעשו זאת אחיו שהלכו לפלמ"ח ולמחתרות הפורשות. כל המכיר את בני 1940 יהיה נוטה להשיב: כן, החומר האנושי של שנתון 1940 אינו נופל מהחומר האנושי של שנתון 1925.

בכל דור יש טובים ורעים, ובאמצע; ההמון הרב של השכבה הבינונית, האווירה החברתית היא הקובעת את עוצמת הזרם וכיוונו — אם תיסחף השיכבה הבינונית בזרם הטוב או בזרם הרע, אם הקצה הי חיובי או השלילי יספק את הדמות המור שכת לחיקוי.

הדבר השני המציין את שנתון 1940 הוא כי קיימים בו הבדלים חברתיים עצוי מים. זוהי ירושת המדינה החדשה. עת הגיעו בני שנתון 1925 לגיל 15, רכבו על אופניים. מכונת מישפחתי היי תה תופעה נדירה. המליונר היה נדיר שב עתיים. במסגרות ההגשמה החלוציות והמח-

תריות ניטשטשו ההבדלים המעמדיים. שנתון 1940, לעומת זאת, מחולק למע- מדות ברורים. אפשר לדמותו לשדה-מי רוך, אשר אין בו קרויגוק אחיד לכל הרצים, אלא כל רץ מתחיל את ריצתו בנקודה שונה. הטבע נתן יתרון גדול לצבר, בעיר ובמשק, שנולד לתוך חברה מסודרת, יונק את שפתה וסגנונה עם חלבה האם. הוריו סללו לו את הדרך. הוא בא אל המוכן, אם נולד במסגרת של הגשמה, קשורות זכויותיו אל חובותיו — הוא מת נדב-מלידה בכוח רצון-הקולקטיבי. אם נולד בעיר, זכויותיו ברורות, אך חובותיו תלויות יותר באופיו האישי. שטח-ההפקר הגדול של ההתפרקות הרוחנית קורץ לו.

שונה לגמרי מצבו של אחד מבין כל שני בני שנתון 1940 — הנער העולה, במעברה, בעיר-העולים, בפרבר; הוא מקופח לעומת הצבר, משולל שפת-אם וסיגי נוי-אב, מיבנה גופו וזבע עורו לא פעם מקשים מראש על דרך חייו. עליו לאמץ את כל כוחותיו כדי להגיע אפילו אל נקר דת-הזינוק של הצבר, המצב נותן לו הני רצה נוספת ומייחדת, וכמו אצל היהודי בפזורה עלולה התביעה המוגדלת לגרום למענה מפתיע.

בפרום פסח תשט"ו דומה שנתון 1940 לשדרת-מסע גדולה היוצאת למסע בתולין, בניו ובנותיו ערוכים בשורה ארוכה, מי עם ילקוט מלא ומי עם תרמיל ריק. עוד ערפל הבוקר מסתיר את הנוף אשר לפניו, מבלי שידע איש אם מתנשר אים באופק פיסגות הרים שגיאים, או אם מוביל השביל אל מישור או מדרון. שנתון 1940 מתכה לאות היציאה, ואיתו עשרת האנשים החשובים ביותר במדינה. **עד כאן** דבריו של העולם הזה מלפני 25 שנים. רק בעזרת הקוראים, שיעזרו לנו לגלות את עשרת המופלאים, נוכל להשיב על השאלות המתעוררות למיקרא הדברים כיום.

לפני שנים

איפה הם היום?

שלום אמסם, עליזה שחר, משה משיח, מזל חנונה, יפתח ספקטור

שנתון 1940

- הם נולדו כאשר הנאצים כבשו את פאריס.
- הם היו בני 8 כאשר פלשו צבאות ערב לארץ.
- הם היו בכיתה ח' כאשר דויד בן-גוריון ירד לשדה-בוקר.

בפסח של שנת 1955, בנתה מערכת, "העולם הזה" מידגם של בני שנתון 1940.

בפסח 1955, סיפרו 10 מבני שנתון 1940 על חייהם, תיקוותיהם, שאיפותיהם ("העולם הזה" 912). השנה יימלאו לבני שנתון 1940 — 40 שנה. מערכת "העולם הזה" מכינה סידרת כתבות, שיש בכוננתה לתאר את שעלה בגורל 10 מייצגי שנתון 1940.

- עשרת המייצגים היו:
1. יפתח ספקטור, בן קיבוץ.
  2. מזל חנונה, בת מעברה.
  3. משה משיח, נער עובד.
  4. עליזה שחר, בת מושבה.
  5. שלום אמסלם, נער עולה.
  6. רות צ'לנוב, תלמידה.
  7. יצחק סיניבר, גנ"ע.
  8. עפאף מזכר, בת-מייעוטים.
  9. דניאל בלאו, חניך תנועה.
  10. נורה ירושלמי, בת עיר.
- עשרה אלה, וקוראים היודעים את אשר עלה בגורלם או את תכונתם — מתבקשים למנות למערכת "העולם הזה", ת.ד. 136, תל-אביב ו/או טלפונים: 03-232262/3/4.

נורה ירושלמי, דניאל בלאו, עפאף מזכר, יצחק סיניבר, רות צ'לנוב